

Beste ouder(s) en kinderen van 't Slingertouw,

Helaas wordt er op onze school ook wel eens gepest en geplaagd. Wij gaan ervan uit dat wanneer je geplaagd wordt dit zelf op kunt lossen. Pesten is vaak moeilijker en dan helpen we je graag. Ga naar de meneer of juf en vraag of hij of zij samen met je mee wil denken om het op te lossen. Ook goed om het met je vader en moeder te delen. Wanneer het namelijk moeilijk is kunnen zij altijd met je meedenken. Er is een groot verschil tussen plagen en pesten. In dit document beschrijven we onder andere het verschil tussen beide.

Wanneer het echt pesten is, wacht niet en los het op! Juffrouw Marian, juffrouw Sultan, het hele team en meneer Robert vinden het verschrikkelijk wanneer dit gebeurt, dus iedereen wil je helpen. Je mag ons altijd storen om samen na te denken hoe we dit op kunnen lossen.

Tegenwoordig zien we ook wel eens dat kinderen via het Internet gepest worden. Hiervoor geldt hetzelfde zoals hierboven is beschreven. Wel is het handig om een schermafdruck te maken wanneer je dit overkomt. Maar ook wanneer je dit overkomt, bespreek dit met je ouders. Samen kunnen we zoeken naar een manier dat dit zo snel mogelijk stopt! Tevens kun je [deze link](#) volgen waar er tips worden gegeven hoe je Cyberpesten kunt voorkomen of hoe je hier mee om kan gaan.

Hieronder staat een protocol waar je meer kunt lezen over pesten en plagen, hoe we het met elkaar oplossen en wat we verstaan onder pesten via het Internet.

Namens het team van 't Slingertouw,

Marian Bosman
Sultan Solak
Robert van der Velde

Inhoudsopgave

- **Inleiding**

Doel van het pestprotocol

Visie Slingertouw ten aanzien van sociaal-emotioneel leren

Uitgangspunten/afspraken op schoolniveau

- **Informatie over pesten**

Pesten of plagen

Het gepeste kind

De pester

De zwijgende middengroep

- **Pestprotocol**

Uitgangspunten bij ons pestprotocol

Voorkomen van pestgedrag

Wat kan ik als ouder doen om pesten te voorkomen?

Acties

Hoe kan pestgedrag kenbaar gemaakt worden?

De concrete invulling

De evaluatie

Inleiding

Dit protocol is opgesteld door basisschool 't Slingertouw en als bronnenboek te gebruiken om kinderen op een positieve manier met elkaar om te leren gaan. Wij proberen op deze manier op een *preventieve* manier pesten tegen te gaan. Als er een positieve groeps sfeer hangt en kinderen weten hoe ze respectvol met elkaar om kunnen gaan, vermindert dat pestgedrag.

Helaas kunnen we niet voorkomen dat er nooit gepest wordt. Vandaar dat we een pestprotocol hebben. Op het moment dat pestgedrag in de groep is te zien, is het protocol een bruikbaar instrument om op de juiste manier om te gaan met pester, meeloper en slachtoffer. In het protocol staat beschreven wat onder pesten wordt verstaan, wat de oorzaken kunnen zijn. Er staan richtlijnen beschreven hoe je met de gepeste om kan gaan, maar ook hoe je met de pester om kan gaan. Tevens beschrijven we in dit protocol het verschil tussen plagen en pesten. Ook hebben we een hoofdstuk over internetpesten geschreven met daarbij handvatten hoe we hier mee om kunnen gaan.

Doel van het pestprotocol

Het pestprotocol is bedoeld om duidelijkheid te scheppen rondom het thema pesten. Wanneer pesten voorkomt op school is het goed dat er duidelijkheid is over hoe het beste gehandeld kan worden. Ook wanneer er geen vermoeden is van pesten is duidelijkheid over pesten bij zowel leerkrachten als leerlingen belangrijk.

Er zijn dus twee doelen van dit protocol te noemen:

1. duidelijkheid over pesten in het algemeen bij leerkracht, leerling en ouders
2. duidelijkheid over hoe te handelen wanneer pesten voorkomt

Visie Slingertouw ten aanzien van sociaal-emotioneel leren

Basisschool 't Slingertouw biedt de leerlingen de gelegenheid zich te ontwikkelen en te ontplooiën naar individuele talenten. Wij zijn van mening dat het belangrijk is om uit te gaan van de behoefte van kinderen om groot te worden, de wereld te begrijpen en daar deel van uit willen maken. De behoefte om deel uit te maken is de motor van ontwikkeling. Deze nieuwsgierigheid naar de wereld, die zich uit in een actieve houding, in het nemen van initiatieven, in onderzoeken en bevragen, vormt de aanzet voor ontwikkeling en leren. En is ook de aanzet tot het gevoel van **(digitaal)wereldburger** zijn, een gevoel wat wij kinderen mee willen geven. Wij denken dat wereldburger zijn van alle leeftijden is en dat het gaat om bewustwording van dat wat jij doet effect heeft op de wereld.

De kinderen groeien op in een samenleving waarin het gebruik van de computer en andere hulpmiddelen gemeengoed zijn en allerlei feitelijke kennis snel kan worden opgezocht. Om straks in een dergelijke samenleving te functioneren is het niet alleen van belang dat kinderen overzicht krijgen, inzichten en begrippen leren, maar is het ook belangrijk om relaties aan te kunnen gaan, te netwerken en voor jezelf op te kunnen komen. We hechten daarom ook veel belang aan sociaal emotionele vaardigheden zoals: (zelf)vertrouwen, veilig voelen, een nieuwsgierige houding, samen werken, zelfstandig werken, relaties aangaan en onderhouden en communiceren.

Als team willen wij ons, ook op sociaal emotioneel gebied, continue ontwikkelen, zodat ons onderwijsaanbod en het sociaal emotionele klimaat op 't Slingertouw steeds sterker wordt en wij nog beter aan de behoefte van kinderen tegemoet kunnen komen. Ouders zijn natuurlijk een belangrijke partner in dit geheel.

Onderwijs:

WERELDBURGERSCHAP

De basis om dit te kunnen is:

(zelf)vertrouwen, veilig voelen en een nieuwsgierige houding

SEO

Goed aanbod kernvakken

Basisontwikkeling

Hoekenwerk

3O leren

Muziek

Internationalisering

SEO	ONDERWIJS
Basis: (zelf)vertrouwen, veilig voelen en een nieuwsgierige houding	Basisontwikkeling/hoekenwerk/3O: <ul style="list-style-type: none">• Samenwerking• Interactie• Met en van elkaar leren• Feedback geven en ontvangen• Gezamenlijke verantwoordelijkheid
Methode: Goed gedaan	In ontwikkeling: <ul style="list-style-type: none">• Meidenvenijn• Rots en water• Pedagogische gespreksvoering• Verschillen jongens/meisjes•

Uitgangspunten/afspraken op schoolniveau

1. Wij gaan op een positieve manier met elkaar om (respect)
2. Iedereen hoort erbij (acceptatie)
3. De school is van ons allemaal (om ervoor te zorgen dat de school netjes blijft / betrokkenheid)

Informatie over pesten

Pesten of plagen?

<h3>Plagen</h3>	<h3>Pesten</h3>
<p>Niet gemeen Kun je om lachen Komt geen ruzie van Stopt op tijd Vaak 1 tegen 1</p> 	<p>Gemeen Niet om te lachen Komt ruzie van Gaat te lang door Vaak een groepje tegen 1</p>

Plagen gebeurt openlijk. Bij plagen is er sprake van gelijkheid tussen plager en geplaagde.

Pesten is duidelijk iets anders. Er zitten vaak kwade bedoelingen achter en er is sprake van ongelijkheid tussen de pester en het kind dat gepest wordt. In de meeste gevallen is steeds hetzelfde kind (of kinderen) het slachtoffer en zijn het ook steeds dezelfde pesters. Pesten vindt vaak plaats buiten het zicht van ouders of leerkrachten. We spreken dus van pesten als er een duidelijk aanwijsbaar, min of meer weerloos slachtoffer is aan te wijzen dat te lijden heeft onder fysiek of psychisch geweld van klasgenoten of anderen.

Over wie hebben we het?

Het gepeste kind

Uit onderzoek blijkt dat kinderen gepest worden in situaties waarin pesters de kans krijgen om het slachtoffer te pakken te nemen. Er is dan al sprake van een onveilige situatie, waarin een pester zich kan manifesteren en zich daarin ook nog verder kan ontwikkelen. Veel kinderen die worden gepest hebben een beperkte weerbaarheid. Vaak zijn ze angstig en onzeker in een groep, ze durven weinig of niets te zeggen, omdat ze bang zijn om uitgelachen te worden. Deze angst en onzekerheid worden verder versterkt door het ondervonden pestgedrag, waardoor het gepeste kind in een vicieuze cirkel komt, waar het zonder hulp zeker niet uitkomt.

De pester

Pesters lijken in eerste indruk populair te zijn in een klas, maar ze dwingen hun populariteit in de groep af door te laten zien hoe sterk ze zijn en wat ze allemaal durven. Met het vertoonde pestgedrag gaat ze dat gemakkelijk af en ze krijgen andere kinderen mee bij het gedrag naar een slachtoffer. Pesters hebben ook feilloos in de gaten welke kinderen gemakkelijk aan te pakken zijn en als ze zich al vergissen, gaan ze direct op zoek naar een volgend slachtoffer.

Het profiel van de pester is sterk zelf bevestigend, hij ziet zichzelf als een slimme durfal die de andere kinderen de loef afsteekt en ze dat ook bij herhaling laat merken. Het komt ook regelmatig voor dat een pestkop een kind is dat in een andere situatie zelf slachtoffer is of was. Om te voorkomen weer het mikpunt van pesten te worden, kan een kind zich bijvoorbeeld in een andere omgeving dan waar zijn slachtofferrol zich afspeelt, vervolgens als pester gaan opstellen en manifesteren. "Laten pesten doet pesten". Meisjes pesten minder openlijk dan jongens en vaak op een subtiele manier waarbij de uitdaging naar het gezag ter plekke niet echt aan de orde is. Ze pesten meer met woorden, maken geniepige opmerkingen of sluiten andere kinderen buiten. Meisjes opereren minder individueel en meer met groepsvorming in de zin van er al dan niet bij te horen. Fysiek geweld komt bij deze groep pesters veel minder voor. Een succesvolle pester leert niet om zijn agressie op een andere manier te uiten dan door het ongewenste pestgedrag te vertonen. Ook pesters hebben op langer termijn last van hun pestgedrag. Door hun verkeerde en vooral beperkte sociale vaardigheden hebben ze vaak moeite om vriendjes op lange termijn te maken en een vriendschap op te bouwen en te onderhouden op andere gronden dan die van macht en het delen in die macht. Pesters maken een abnormale sociale ontwikkeling door met alle gevolgen van dien voor de pester zelf.

De zwijgende middengroep

Als er gepest wordt, is er altijd een groep die zich afzijdig houdt. Ze doen niet mee omdat ze het gemeen vinden, maar ze doen er ook niets aan om het pesten op te laten houden. Ze nemen het niet op voor het slachtoffer uit angst om zelf ook gepest te worden. Dus houden ze hun mond. Door structureel aandacht aan dit onderwerp te besteden, kunnen kinderen die bij deze middengroep horen zich bewust worden van hun rol als het om pesten gaat. Vooral meisjes doen nogal eens mee met pesten om een vriendin te kunnen behouden.

Pestprotocol

Uitgangspunten bij ons pestprotocol:

1. Als pesten en pestgedrag plaatsvindt, ervaren we dat als een probleem op onze school zowel voor de leerkrachten als de ouders, de kinderen, de gepeste kinderen, de pesters en de zwijgende middengroep.
2. De school heeft een inspanningsverplichting om pestgedrag te voorkomen en aan te pakken door het scheppen van een veilig pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als ongewenst gedrag wordt ervaren en in het geheel niet wordt geaccepteerd. Zo werken we structureel aan het bevorderen van de sociale competenties van onze kinderen. Structureel wordt de methode Goed Gedaan uitgevoerd. Tevens zijn er in de school Rots en Water trainers aanwezig en is een groot gedeelte van het team geschoold in Pedagogische gespreksvoering.
3. Leerkrachten en ouders moeten tijdig inzien en alert zijn op pestgedrag in algemene zin. Indien pestgedrag plaats vindt tijdens schooltijden, moeten leerkrachten en ouders duidelijk stelling en actie ondernemen tegen dit gedrag. De verantwoordelijkheid blijft te allen tijde liggen bij de school.
4. Wanneer pesten, ondanks alle inspanningen weer plaats vindt, voert de school de uitgewerkte protocollaire procedure uit.
5. Dit pestprotocol wordt door het hele team onderschreven.

Voorkomen van pestgedrag

Elke groepsleerkracht kan er voor zorgen dat zijn groep een veilige en prettige omgeving is. Het belangrijkste is daarbij het voorbeeld wat de groepsleerkracht daarbij zelf geeft. Een leerkracht laat de kinderen uitpraten, luistert naar hen, geeft hun complimenten enzovoort. Van groot belang is dat een leerkracht signalen van pestgedrag kan herkennen en daarop kan reageren.

Wordt het pestprobleem serieus genomen door de leerkracht is pesten beter te voorkomen. Voor kinderen betekent het dat ze moeten weten dat ze bij volwassenen aan kunnen kloppen met deze problemen. Voor volwassenen betekent het dat ze er moeten zijn voor de kinderen en alle signalen die ze zien of horen serieus nemen. Als kinderen komen met pestproblemen moet er goed geluisterd worden en er moet over gepraat worden. Dat kan in de vorm van groeps gesprekken, regels opstellen en zorgen dat de regels nageleefd worden. In de klas moet er dus wel een sfeer zijn van veiligheid en vertrouwen om met signalen naar de leerkracht te durven gaan. Belangrijk is dus om deze sfeer optimaal te krijgen en te houden door:

- systematisch te werken met de methode Goed gedaan.
- met leerkrachten en alle medewerkers in de school aandacht te hebben voor deze problemen en meteen actie ondernemen!

Wat kan ik als ouder doen om pesten te voorkomen?

Het kan voorkomen dat de leerkrachten niets in de gaten hebben. Daarom verwachten we van de ouders dat ze op school aangeven als men het idee heeft dat er sprake is van pesten. Leerkrachten zullen pestgedrag ook aan de ouders melden. Help uw kind(eren) om hulp te vragen aan leerkrachten en aan anderen die ze vertrouwen. Laat thuis merken dat u zelf een vraag om hulp serieus neemt. Dat betekent niet dat u de problemen van uw kinderen moet oplossen, wel dat u ze daadwerkelijk steunt bij het vinden van eigen oplossingen.

Acties

- Indien er sprake is van incidenten betreffende pestgedrag wordt dat met de betrokken kinderen besproken door de leerkracht.
Van dit gesprek worden aantekeningen gemaakt in het leerlingvolgsysteem van zowel de pester als het gepeste kind.
- Indien er sprake is van herhaald pestgedrag worden de ouders van de pester in het bijzijn van de pester op de hoogte gesteld van de ongewenste gebeurtenissen in een gesprek op school. Aan het eind van dit oudergesprek worden de afspraken met de pester uitdrukkelijk doorgesproken en ook vastgelegd. Ook de eventueel op te leggen sancties bij overtreding van de afspraken worden vermeld.
- Indien het gedrag niet verbetert kan er een verwijzing plaatsvinden naar externe hulp.
- Indien het pestgedrag van de pester niet aanzienlijk verbetert, en/ of de ouders van het kind onvoldoende mee werken om het probleem ook aan te pakken kan de directeur van de school overgaan tot bijzondere maatregelen zoals:
De pester werkt alleen (niet in de groep) of een tijdelijke uitsluiting van het bezoeken van de lessen van de school met een maximum van drie dagen als omschreven in de schoolgids en het schoolplan.

Hoe kan pestgedrag kenbaar gemaakt worden?

- Alle ouders en kinderen kunnen echt pestgedrag aan hun eigen leerkracht melden.
- Bij het bespreken van het pestgedrag met de leerkracht worden ook altijd de ouders en interne begeleiders betrokken.
- Mocht een kind of ouder **daarna** liever met een andere leerkracht praten, dan is daarvoor op op beide locaties een pestcoördinator beschikbaar.
Grasland: Els van Rijssen
Waterrijk: Esther Segers

De concrete invulling

1. Hulp aan het gepeste kind

Het kind dat gepest is, heeft een heel vervelende ervaring meegemaakt. Het zal die moeten gaan verwerken. Het kind krijgt de gelegenheid om met de eigen leerkracht, de interne begeleider of een vertrouwenspersoon regelmatig bij te praten. De frequentie van de afspraken zal in het begin vrij groot zijn (b.v. 1 maal per week). Later kan de frequentie, indien mogelijk, worden teruggebracht naar bijvoorbeeld 1 maal per maand. Het initiatief van de bijeenkomsten zal, zeker in het begin, van de collega uit moeten gaan. Het vertrouwen bij deze kinderen is vaak zo geschaad dat zij niet zelf hierin het initiatief durven te nemen. Indien nodig wordt er voor gezorgd dat het kind deskundige hulp krijgt, bijvoorbeeld een sociale vaardigheidstraining.

2. Hulp aan de pester

Kinderen die pesten hebben een zwakke controle over hun agressie. De hulp aan deze kinderen bestaat uit een aantal activiteiten:

- een gesprek waarin ondubbelzinnig zal worden aangegeven welk gedrag niet getolereerd zal worden. Er wordt een schriftelijk verslag gemaakt.

- Een duidelijke afspraak voor een vervolgesprek en welke consequentie er zal volgen indien het gedrag zich weer voordoet. De ouders worden geïnformeerd.
- Indien afgesproken worden van alle gesprekken met de pester en/ of ouders verslagen gemaakt. Indien deze activiteit geen oplossing biedt, voert de leerkracht een aantal probleemoplossende gesprekken met de leerling waarbij getracht zal worden de oorzaak van het pesten te achterhalen. Daarnaast proberen we de pester gevoelig te maken voor hetgeen hij/zij aanricht bij het gepeste kind.
- Als het pestgedrag blijft voortduren schakelt de school professionele hulp in.

3. Hulp aan de zwijgende middengroep

De zwijgende middengroep is van vitaal belang voor de aanpak van het probleem. Als de groep eenmaal in beweging is gebracht, hebben kinderen die pesten weinig meer te vertellen. De middengroep is te mobiliseren, niet alleen door de leerkracht, maar ook door ouders. Het volgende is van belang:

- met de kinderen praten over pesten en hun eigen rol daarbij.
- Overleggen over mogelijke oplossingen, waarbij zij zelf een actieve rol spelen.

4. De ouders

Met de ouders van het gepeste kind en de pester zal overleg zijn over de aanpak en de begeleiding van hun kind. Daarna met enige regelmaat ouders vragen hoe het met hun kind gaat. (in de eerste periode eens in de twee weken, later afbouwen naar een keer in de maand)

Praten over pesten is geen klikken. Ouders kunnen zich altijd bij een leerkracht melden als zij van hun kind horen dat een kind stelselmatig gepest wordt. Ouders kunnen hun kind daarin ondersteunen en begeleiden.

5. De leerkracht

De leerkracht heeft een zeer belangrijke rol. De leerkracht zal ondubbelzinnig duidelijk moeten maken welk gedrag niet acceptabel is. De leerkracht biedt de gepeste leerling bescherming en spreekt de middengroep aan. Daartoe heeft de leerkracht een aantal hulpmiddelen ter beschikking:

- de leerkracht bespreekt meerdere malen de eerder gemaakte afspraken
- de leerkracht bespreekt het probleem met de gehele groep. Bijvoorbeeld in de kring.
- Er kan teruggerepen worden op het protocol; met de groep worden nieuwe afspraken gemaakt

6. Evaluatie

Ieder schooljaar evalueren wij ons onderwijs en het welbevinden van alle kinderen. Daarbij maken we gebruik van verschillende meetinstrumenten (Observatie, SAQI, Scol en KIJK). De gegevens worden op schoolniveau, groepsniveau en individueel niveau geanalyseerd. Uit deze analyse komen acties naar voren op school-individueel- en groepsniveau. De acties op schoolniveau worden opgenomen in ons jaarplan.

De 10 gouden regels vanuit het pestprotocol voor de kinderen:

1. Je accepteert een kind zoals hij of zij is.
2. Alle kinderen mogen meedoen tijdens het spelen.
3. Je vraagt altijd vooraf of je spullen van een ander mag lenen..
4. Je behandelt een ander, zoals je zelf ook behandeld wil worden.
5. Je lacht een kind niet uit en je roddelt niet over andere kinderen.
6. Je bedreigt elkaar niet en je doet elkaar geen pijn.
7. Je gebruikt alleen woorden die je zelf ook leuk vindt om te horen .
8. Je bemoeit je niet met een ruzie door zomaar partij te kiezen.
9. Als je zelf ruzie hebt, praat het eerst uit, lukt dat niet dan meld je dat bij je leerkracht.
10. Als je ziet dat een kind gepest wordt, dan vertel je dat aan de juf of meester, of wie je ook maar in vertrouwen wil nemen, dat is dan geen klikken!!!!

Digitaal pesten

[Digitaal pesten](#) is een vorm van pesten waarbij pesters herhaaldelijk gebruik maken van elektronische media zoals internet of mobiele telefonie om iemand kwetsend materiaal toe te zenden of door kwetsende dingen over iemand te verspreiden met de bedoeling op die manier macht over de persoon uit te oefenen. Digitaal pesten vindt plaats wanneer een kind een ander kind pest, bedreigt, lastig valt, vernedert of in verlegenheid brengt door gebruik te maken van digitale technieken. Wij spreken over digitaal pesten wanneer er aan beide kanten sprake is van jongeren. In het Engelse taalgebied spreekt men over cyberbullying en onderscheidt men het van cyberharassment of cyberstalking.

Basisschool 't Slingertouw werkt elk jaar mee aan de [Week van de Mediawijsheid](#). Tevens worden de regels die in de klas gelden ook besproken dat deze zo werken in de digitale wereld.

How to stop **CYBERBULLYING**

LOG OFF the site where the bullying is happening.

BLOCK EMAILS or messages. Don't respond to them.

SAVE THE MESSAGE or email and show an adult.

TELL SOMEONE you trust.

Find out more at www.wibspprogram.ca or www.mediasmarts.ca

BEFORE YOU POST...

THINK!

T - is it true?

H - is it hurtful?

I - is it illegal?

N - is it necessary?

K - is it kind?

10 things to **not** give out online

1. Real name: Create an alias.
2. Address: Do not give out your address, your computer address automatically gives out your state and region.
3. Age: There are few reasons to give your real age online.
4. Sex: Male or Female - There are few reasons to put your gender online.
5. Phone Number: Never give out your phone number online, if a stranger has your phone number, they can easily look up your address.
6. Pictures of you or your friends.
7. Email Address: Avoid email addresses that indicate your sex, age, name, or favorite sport.
8. Parents' Names & workplaces.
9. Names of places where you go to school.
10. Names of places where you shop or hang out.

Source: <http://stop.org/resources/avoiding-personal-information/>

©2010 stop.org

Stappen	Wat	Hoe	Wie
Stap 1	Gesprek met de gepeste leerling	<ul style="list-style-type: none"> • Laat de leerling zijn/haar verhaal doen: neem de tijd en vraag goed door. • Vraag of het pesten op een schoolcomputer is gebeurd. • Informeer bij systeembeheer of te achterhalen is wanneer de dader ingelogd is geweest op een schoolcomputer. • Schakel zo nodig de beheerder in i.v.m. tips aan de leerling om de pester(s) te blokkeren en te verwijderen <p><i>* Voordat de leerling dit doet, is het overigens aan te bevelen om deze gesprekken die hij/zij heeft gevoerd met de pester, uit te printen . Deze gesprekken kunnen mogelijk als bewijsmateriaal dienen.</i></p>	degene die in vertrouwen is genomen door de leerling,
Stap 2	Gesprek met de dader(s)	<p>Ga in op wat er speelt/gespeeld heeft en vraag door.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Luister goed naar de kant van het verhaal van deze leerling(en) en neem de boodschap serieus. • Wijs op de schoolregels en op wat de mogelijke gevolgen kunnen zijn voor de gepeste leerling. Verwijs ook naar de gedragsregels computergebruik • Maak duidelijk dat de leerling zich schuldig maakt aan een ernstig feit en dat dit in sommige gevallen zelfs strafbaar is. Er kunnen dan strafrechtelijke consequenties volgen. 	Leerkracht/IB
Stap 3	Gesprekken met ouders van de gepeste leerling en met de ouders van de dader(s)	<p>licht de ouders in en wees duidelijk over de aanpak die op school gehanteerd wordt.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vraag hen of zij de signalen herkennen. u • Houd rekening met eventuele schuldgevoelens bij ouders. 	Leerkracht/IB

		<ul style="list-style-type: none"> • Informeer de ouders over de schriftelijke afspraken die met de leerlingen zijn gemaakt, wanneer het gesprek met hen al heeft plaatsgevonden. • Vertel hun welke maatregelen zij kunnen nemen/wat zij kunnen doen. • Verwijs de ouders/verzorgers voor meer informatie • 	
Stap 4	Gesprek met de gepeste leerling en de dader(s)	<ul style="list-style-type: none"> • Maak duidelijke afspraken en zet ze op papier. • Leg vast welke sancties nodig zijn/zullen worden gehanteerd als het pesten niet stopt. • Spreek met de dader een reflectieve sanctie af, wanneer de indruk bestaat dat hij/zij nog onvoldoende besef heeft van de veroorzaakte schade 	Leerkracht/IB
Stap 5	Afronding	<ul style="list-style-type: none"> • Wanneer de leerkracht signaleert dat het cyberpesten daadwerkelijk is gestopt, informeert hij/zij de ouders/verzorgers hierover. • Bovendien informeert hij/zij de schoolleiding over het voorval en de gemaakte afspraken. • 	Leerkracht/IB/MT
Stap 6	Nazorg	<ul style="list-style-type: none"> • Het is belangrijk om de leerlingen voorlopig te blijven volgen, om te voorkomen dat het pestgedrag terugkeert. • Vraag de leerling die gepest is hoe het met hem/haar gaat. Doe dit systematisch: bijvoorbeeld na twee dagen, een week, twee weken. Let erop dat dit gebeurt in een veilige ruimte. • Vraag ook de leerling die gepest heeft hoe het met hem/haar gaat. 	Leerkracht

		<ul style="list-style-type: none"> • Wijs op de mogelijkheid van een gesprek met de leerlingbegeleider. 	
Stap 7	Blijvend pestgedrag; herhaling van het pestgedrag; maatregelen	<ul style="list-style-type: none"> • Er vindt een gesprek plaats tussen directie, leerkracht, IB en ouders van de pestende leerling. In dit gesprek worden afspraken gemaakt over de aanpak. • De leerkracht maakt van dit gesprek een verslag. • Mocht in het voornoemde gesprek geen overeenstemming bereikt worden, dan neemt de directie een besluit over de vervolgstappen. Hiervan worden ouders en leerkracht binnen een week na het gesprek schriftelijk op de hoogte gesteld. • Bij aanhoudend ongewenst gedrag van de leerling kan de directie besluiten tot bijvoorbeeld een (tijdelijke) schorsing van de leerling. • Wanneer ook hierna het ongewenste gedrag aanhoudt, zal de directeur het bevoegd gezag verzoeken tot verwijdering over te gaan. Hierbij wordt de procedure als omschreven in de schoolgids (toelating, schorsing en verwijdering) in acht genomen. 	Leerkracht/IB/MT